

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 275/2021-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Petrou Hrubovou, advokátkou, Mierové námestie 93, Ilava, proti uzneseniu vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry ČVS: PPZ-308/NKA-ZA2-2020 z 20. novembra 2020 a proti uzneseniu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 158/20/1000-23 zo 14. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy, porušenia práva podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenia čl. 7 dohovoru napadnutým uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry (ďalej aj vyšetrovateľ“) ČVS: PPZ-308/NKA-ZA2-2020 z 20. novembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie vyšetrovateľa“) a napadnutým uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej aj „prokurátor“) č. k. VII/2 Gv 158/20/1000-23 zo 14. decembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie prokurátora“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť vyšetrovateľovi na ďalšie konanie. Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd prikázal Prezídiu Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúre a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky konať bez toho, aby zasahovali sťažovateľovi do jeho základných práv špecifikovaných v náleze. Sťažovateľ sa tiež domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur a náhrady trov právneho zastúpenia v sume 384,08 eur.

2. Napadnutým uznesením vyšetrovateľa z 20. novembra 2020 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. b), d), e), ods. 3 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, § 140 písm. b) Trestného zákona a § 134 ods. 2 písm. a) Trestného zákona a vo veci prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona.

3. Vyšetrovateľ v napadnutom uznesení poukázal na doteraz vykonané dokazovanie – osobitne na výsluch sťažovateľa, svedka [REDAKOVANÉ] a dvoch maloletých svedkýň, na lekárske správy vrátane správy zo súdnej pitvy poškodených, zápisnicu z obhliadky miesta činu, fotodokumentáciu z miesta činu, zápisnicu z osobnej prehliadky sťažovateľa. Vyšetrovateľ podrobne uviedol obsah výpovede sťažovateľa v rámci jeho výsluchu. Posúdením a vyhodnotením získaných dôkazov konštatoval, že skutkové zistenia v prípravnom konaní oprávnene zakladajú záver, že sťažovateľ svojím úmyselným konaním v špecifikovaných skutkoch uvedených vo výrokovej vete napadnutého uznesenia naplnil všetky zákonné znaky jednotlivých skutkových podstát uvedených trestných činov podľa Trestného zákona. Poukázal na to, že pre vznesenie obvinenia konkrétnej osobe stačí vyšší stupeň pravdepodobnosti, že trestný čin spáchala táto osoba, pričom tento záver musí byť dostatočne odôvodnený zistenými skutočnosťami. Tento vyšší stupeň pravdepodobnosti bol podľa vyšetrovateľa dosiahnutý a tiež odôvodnený. S poukazom na § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) uviedol, že pre vznesenie obvinenia konkrétnej osobe nie je potrebné, aby bola trestná činnosť spoľahlivo preukázaná ako v prípade podania obžaloby. Vznesenie obvinenia neznamená uznanie viny. Napadnuté uznesenie je podľa vyšetrovateľa v aktuálnom štádiu konania dostatočne odôvodnené a zákonné. V rámci právnej kvalifikácie skutku vyšetrovateľ poukázal na to, že 1. októbra 2020 bol uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020 vyhláseným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 1. októbra 2020 pod č. 268/2020 Z. z. na území Slovenskej republiky vyhlásený núdzový stav. Na tomto základe vyšetrovateľ vo výrokovej vete napadnutého uznesenia uviedol, že sťažovateľ mal špecifikované skutky vykonať počas núdzového stavu.

4. Proti uzneseniu vyšetrovateľa podal sťažovateľ sťažnosť okrem iného aj z dôvodu, že namietal právnu kvalifikáciu skutku. Sťažovateľ nesúhlasil s právnou kvalifikáciou skutku podľa § 144 ods. 3 písm. c) Trestného zákona, a to s tým, že skutok sa mal stať za krízovej situácie. Obhajkyňa sťažovateľa poukázala aj na psychické problémy sťažovateľa. Sťažovateľ preto nemusí úplne chápať zmysel trestného konania a skutočnosti, ktoré uviedol, sa nemusia zakladať na pravde.

5. O sťažnosti rozhodol prokurátor napadnutým uznesením zo 14. decembra 2020 tak, že ju zamietol. Prokurátor sa stotožnil s odôvodnením uznesenia vyšetrovateľa. K námietkam sťažovateľa uviedol, že obvinenie nebolo založené len na priznaní sťažovateľa, ale aj na výpovediach maloletých svedkýň, fotodokumentácii z miesta činu a na predbežnej správe zo súdnej pitvy poškodených.

6. K námietke týkajúcej sa právnej kvalifikácie uviedol, že túto možno zmeniť počas celého trestného konania, pritom zmena právnej kvalifikácie nie je dôvodom na zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia.

7. K námietke týkajúcej sa duševného stavu sťažovateľa uviedol, že jeho duševný stav bude preskúmaný v priebehu trestného konania. Orgány činné v trestnom konaní aktuálne nemajú vedomosť o rozhodnutí súdu o pozbavení spôsobilosti sťažovateľa na právne úkony, ktoré by bránilo vzneseniu obvinenia. S touto námietkou sa bude možné relevantne vysporiadať až na základe záverov znaleckého skúmania.

8. Prokurátor napokon uviedol, že pre vznesenie obvinenia je potrebné, aby zistené skutočnosti nasvedčovali záveru, že trestný čin spáchala určitá osoba. K tomuto záveru postačí vyšší stupeň pravdepodobnosti, ktorý však musí byť konkrétne zistenými skutočnosťami dostatočne odôvodnený. Nie je potrebné, aby trestná činnosť bola spoľahlivo preukázaná ako v prípade obžaloby. Vznesenie obvinenia nie je právoplatným uznaním viny. Obvinený má právo oboznámiť sa s obsahom vyšetrovacieho spisu a disponuje právami a povinnosťami upravenými v Trestnom poriadku. Právoplatne uznať niekoho za vinného môže len súd, aktuálne ide o počiatočné štádium vyšetrovania. Priebeh ďalšieho vyšetrovania odôvodní ďalší procesný postup vo vzťahu k obvinenému. Môže pritom dôjsť k úprave skutku, úprave právnej kvalifikácie, zastaveniu trestného stíhania alebo podaniu obžaloby.

9. Z týchto dôvodov považoval prokurátor sťažnosť za nedôvodnú, preto ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta právny záver vyšetrovateľa a prokurátora. Právnu kvalifikáciu skutku, za ktorý je stíhaný, sťažovateľ namieta z dôvodu, že v čase, keď mal byť skutok spáchaný, bol núdzový stav protiústavný.

11. Podľa sťažovateľa predĺženie núdzového stavu bolo v rozhodnom čase nezákonné a protiústavné. Ústava nepozná pojem „predĺženie núdzového stavu“, preto nie je možné jeho opakované vyhlásenie ani predlžovanie. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov predpokladá iba predĺženie výnimočného stavu. Keďže predĺženie núdzového stavu je nezákonné, *„nie je možné predmetný skutok kvalifikovať ako skutok spáchaný za krízovej situácie. Sťažovateľ je toho názoru, že bola pri vznesení obvinenia porušená zásada stíhania len zo zákonných dôvodov a zákonným spôsobom.“* Štátne orgány sú pri svojej činnosti viazané ústavným princípom legality štátnej moci vyjadreným v čl. 2 ods. 2 ústavy.

12. Ak bol núdzový stav v čase spáchania skutku v rozpore s ústavou, nie je daný dôvod, aby bol sťažovateľ stíhaný podľa § 144 ods. 3 písm. c) Trestného zákona pri maximálnej trestnej sadzbe. Sťažovateľ považuje za nedostatočné odôvodnenie prokurátora, podľa ktorého možno právnu kvalifikáciu meniť počas celého trestného konania.

13. Primerané finančné zadostučinenie sťažovateľ uplatňuje z dôvodu, že mu bola spôsobená nemajetková ujma, a to tým, že pociťuje poníženie, duševné a citové utrpenie, stres a obavy. Nezákonná právna kvalifikácia skutku, za ktorý možno uložiť doživotný trest, evokuje beznádej. Sťažovateľ poukazuje na to, že je dlhoročným psychiatrickým pacientom. Hrozba doživotného trestu odňatia slobody v ňom vyvoláva obavy o jeho budúcnosť, keďže je *„rozdiel, keď páchatel'ovi*

za skutok hrozí trest do 25 rokov, a teda má nádej na to, že sa môže dostať na slobodu a je rozdiel, keď je kvalifikácia skutku s trestom na doživotie. Pri obzvlášť závažnej trestnej činnosti by mali OČTK dbať už od začiatku na správnu kvalifikáciu skutku, tak aby bola v súlade so zákonmi a ústavou.“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), práva na účinný právny prostriedok nápravy (čl. 13 dohovoru) a porušenie čl. 49, čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 7 dohovoru. Sťažovateľ namieta právnu kvalifikáciu skutku, skutočnosť, že skutok mal byť spáchaný za krízovej situácie.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušeniu čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy, práva podľa čl. 13 dohovoru, ako aj porušeniu čl. 7 dohovoru napadnutým uznesením vyšetrovateľa:

15. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

16. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa sťažnosť podľa Trestného poriadku. Prokurátor námietky sťažovateľa vecne preskúmal a rozhodol napadnutým uznesením zo 14. decembra 2020. Uplatnenie právomoci prokurátora takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa.

17. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) a *per analogiam* § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušeniu čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy, práva podľa čl. 13 dohovoru, ako aj porušeniu čl. 7 dohovoru napadnutým uznesením prokurátora:

18. Obdobne ako v bode 15 tohto odôvodnenia ústavný súd z uvedených dôvodov konštatuje, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého

porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpал všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

19. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

20. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

21. Ústavný súd na tomto mieste považuje za potrebné tiež uviesť, že vznesenie obvinenia je dôležitým procesným úkonom, pretože týmto úkonom sa proti určitej osobe začína trestné stíhanie za konkrétny skutok, ktorý je trestným činom, a súčasne sa určuje aj jej procesné postavenie v trestnom konaní ako obvineného. Pre vznesenie obvinenia je preto potrebné, aby sa odôvodnil záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, pričom k takémuto záveru o spáchaní trestného činu určitou osobou stačí tzv. vyšší stupeň pravdepodobnosti, ktorý musí byť konkrétne zistenými skutočnosťami dostatočne odôvodnený. Nie je však potrebné, aby trestná činnosť bola spoľahlivo preukázaná, ako to je v prípade obžaloby (II. ÚS 283/2016).

22. Vychádzajúc z napadnutého uznesenia prokurátora, ústavný súd dospel k záveru, že prokurátor sa vysporiadal so sťažnostnými námietkami sťažovateľa, svoje právne závery primerane a zrozumiteľne odôvodnil. Právne závery prokurátora sú založené na aplikácii a interpretácii príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktoré rešpektujú zmysel a účel uvedených zákonných ustanovení.

23. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva kľúčový právny záver, že vyšetrovanie stíhaných skutkov je v počiatočnom štádiu s tým, že dosiaľ získané dôkazy boli dostačujúce pre odôvodnený záver, že tieto skutky mal spáchať sťažovateľ. Tento skutkový podklad bol preto dostatočný pre vznesenie obvinenia sťažovateľovi. Súčasťou vzneseného obvinenia je skutková veta a právna kvalifikácia skutku, pričom právna kvalifikácia sa v priebehu ďalšieho dokazovania môže meniť. Výsledok vyšetrovania môže byť rôzny – popri zmene právnej kvalifikácie môže byť trestné konanie zastavené, resp. môže byť podaná obžaloba. Prokurátor tiež zdôraznil, že vznesenie obvinenia nie je totožné s uznaním viny. Obdobne uviedol, že sťažovateľ v postavení obvineného má celý súbor procesných práv a povinností, ktorých riadnym uplatnením sa môže podieľať na objasnení rozhodujúcich skutkových okolností a môže tak zákonným spôsobom ovplyvniť výsledok trestného konania vrátane prípadne zmenenej právnej kvalifikácie skutku. K námietke týkajúcej sa psychického stavu sťažovateľa prokurátor uviedol, že uvedená skutočnosť bude predmetom vyšetrovania znalcom s tým, že výsledky znaleckého skúmania budú orgány činné v trestnom konaní povinné náležitým spôsobom zohľadniť.

24. Z uvedených skutočností je zrejmé, že sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa zákonom ustanovený opravný prostriedok – sťažnosť. Prokurátor ako príslušný orgán sa sťažnosťou sťažovateľa riadne zaoberal, vysporiadal sa s jeho námietkami v napadnutom uznesení, svoje závery ústavne akceptovateľne odôvodnil, pričom jeho právne závery nemožno považovať za arbitrárne. Z tohto hľadiska nemožno uvažovať o porušení základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež ani jeho práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

25. Skutočnosť, že sťažovateľ nesúhlasí s právnou kvalifikáciou skutkov, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie, nie je dostatočná pre záver o porušení čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy, resp. čl. 7 dohovoru.

26. V tejto súvislosti je ale podstatné a relevantné, že sťažovateľ ako obvinený disponuje v trestnom konaní procesnými právami podľa Trestného poriadku, ktorých realizáciou sa môže podieľať na zisťovaní relevantných skutkových okolností, môže sa vyjadriť k vykonaným dôkazom, navrhnúť dôkazy, vyjadriť sa k výsledkom dokazovania a taktiež uviesť svoje námietky k právnej kvalifikácii vrátane aplikácie § 144 ods. 3 písm. c) Trestného zákona. Otázka dôvodnosti vzneseného obvinenia je takto predmetom celého trestného konania, a preto ústavnému súdu v tejto súvislosti prináleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení (s výnimkou niektorých špecifických situácií, napríklad ak súčasne došlo k zásahu do osobnej slobody sťažovateľa), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému, resp. obžalovanému Trestný poriadok poskytuje (porovnaj m. m. II. ÚS 283/2016).

27. Ústavný súd v závere dodáva, že v aktuálnom štádiu konania prokurátor preskúmal napadnuté uznesenie vyšetrovateľa z toho hľadiska, či existoval dostatočný skutkový podklad pre vznesenie obvinenia sťažovateľa. Rozsah uplatnenej právomoci prokurátora v rámci svojej prieskumnej právomoci v tomto štádiu trestného konania považuje ústavný súd za jeden z procesných prostriedkov v rámci stále prebiehajúceho (neukončeného) trestného konania (k tomu bližšie bod 26 tohto odôvodnenia).

28. Vzhľadom na procesné práva a dostupné procesné prostriedky sťažovateľa, ktoré mu poskytuje prebiehajúci proces trestného konania v jeho veci (až do jeho ukončenia), ústavný súd ústavnú

sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

29. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor Duľa
predseda senátu